

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre 6 pengő, félévre 3 pengő

Egyes szám ára 15 fillér

Külföldre egész évre 10 pengő

Főszerkesztő: GYALLAY DOMOKOS.

Főmunkatárs: DR. SZÁSZ FERENC.

Laptulajdonos: MINERVA R.-T.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kolozsvár, Brassai-utca 7. szám.

Telefon: 18-87.

Hol vagy, István király...?

„Hol vagy István király, téged magyar kíván...!”
Így keres hű néped, Felségedet híván,
Idők örvényének mélységébe dobva,
Kapaszkodik égi, védő palástodba...

Első ezerévünk végén itt a méta,
Ide érni így, hej, nem volt könnyű séta.
Második ezernek fénylő kapujánál
Akad-e köztünk, ki bámulva csak áll, áll...?!

Ezer esztendőre minket ide tettél,
Nyárnak heve perzselt, orvul meglepett tél,
Báronya tavasznak, s ősznek hamva értelt,
Bolygó nemes fajtánk itt hazát azér lelt.

A kapun belépni, mi csak erre várunk. —
Megfognak szent jobbod dicső, nagy királyunk,
Meg sem is kell fognunk, csak nezünk feléje.
Ez legyen tovább is jósorsunk vezére.

Zálogul ezernek — hódolatunk fogadd —
Itt hagyta közöttünk szentséges jobbodat,
Mely vezette, vitte az ingatag lelkűt,
Intett, vert és áldott, ahogy érdemeltük.

Amerre Te mutatsz, az az út a helyes,
Nines rózsákkal hintve, nem puha nem selyem,
Rögös út az, harcos, kemény népre szabva,
Régi is ilyen volt, beleszoktunk abba.

Jól ismertél minket: fénylő erényinket,
Mely nagy magasságok csúcsa felé intett,
Konok hibáinkat, gyarlóságainkat,
S álmodó szívünk', mely délibábbá ringat

Te pedig útunkat csillagként kíséred,
Biztatod, segited, védelmezed néped,
Hogy új hadakútját, amit sorsa rámért,
Büszkén rójja végig az ősi hazáért...!

Azóta megértünk tenger csillaghullást,
Viszályok özönjét, török-tatárdulást,
De kardunkat, melyen kereszt a markolat.
Megforgattuk hűen a küzdelmek alatt.

Ékes-koronás főd amig fennen ragyog,
Nem vesztünk el addig mi, szegény magyarok,
Mert igaz ügyünket, aki jól esméred,
Égi serpenyődön kegyesen leméred.

S míg vérünk pazalva, s állva talpig vasban,
Számban és erőben sorvadoztunk lassan:
Mások, szerencsések: védőfalunk megett
Ápolhattak békén tudományt, szellemet.

„Hol vagy István király, téged magyar kíván...!”
Hozzád szól hű néped, Felségedet híván.
Másod' ezer évről teszünk hitet itten,
S ahogy meghiteltük, úgy segítsen Isten...!

P. JANOSSY BÉLA

MAGYAR ÉLETÜNK KÉRDÉSEI

A szociális eszme korszaka

Kint a frontokon hull a vas- és tűzeső, keserű, forró vihar szánt végig a világon s ma még talán a hivatásos jószok sem mernék megjövedőlni, hogy mi lesz a vége ennek a népeket emésző küzdelemnek. A vér és tűz kavargásában, az eszmék, világnézetek hadseregeinek ádáz tusakodásában azonban mégis felismerhető egyetlen kétségbenvonhatatlan tény, amelyre határozottan mutatott rá egyik felelős magyar államférfi: a mai kor a szociális eszme korszaka!

A visszavonhatatlanul letűnt világ törpékhez illő elképzelését, a nyers egyenlőség gondolatát felváltja egy magasabbrendű eszmény, a szociális jog-egyenlőség és ma ennek a gondolatnak megvalósításáért vív ember az ember ellen. A harcnak, amely öt földrészen folyik ez a legmélyebb értelme és jól esik tudni, látni, hogy Magyarország ebben a vonatkozásban is elsőnek ismerte fel a korszellem elsődleges parancsait. Akárki akármit mond is, letagadhatatlan igazság, hogy szociális téren az elmúlt húsz, de kiváltkép a legutolsó tíz év alatt mérhetetlenül sok történt. A magyarság ősi alkotmánya a maga rugalmasságával, örök korszerűségével lehetővé tette most is a korszellemnek megfelelő fejlődést és a földbirtokpolitikai intézkedésektől a családvédelemig, a munkabértörvényektől a népegészségügyi gondozásig egész sereg szociális alkotás igazolja, hogy Magyarország — trianoni szegénység és ismétlődő gazdasági válságok ellenére is — olyan szociális eredményeket produkált, amelyeket megirigyelhetnek a nálunknál sokkal rendezettebb viszonyok között élő, gazdagabb, kevésbé háborgatott nyugati népek is.

Ezeknek a tényeknek megállapítása után egész természetes, hogy a magyar közvélemény józansága erőteljesen és legteljesebb jogossággal utasítja vissza a szociális demagógiát. Mert van a szociális problémákkal foglalkozóknak egy — szerencsére igen kis számú — csoportja, amely mindig az igényeket helyezi előtérbe, anélkül, hogy számolna az adottságokkal. Már pedig a Faluszövetség közgyűlésének szónoka az államférfi számára kötelező felelősségérzet-

tel állapította meg, hogy „erőteljes szociálpolitikát csak fokozódó munkatempó, nagyobb munkateljesítmény, fejlődő termelés, erősödő gazdasági élet mellett lehet csinálni“. Olyan igazság ez, amelyet nem tud megcáfolni a világ egyetlen gazdaságpolitikusa sem, mert hiszen azon a nagyon is könnyen felismerhető tényen alapul, hogy a semmiből nem lehet valamit adni és a kevésből csak keveset lehet nyújtani.

Fel kell tehát világosítani a városi és falusi munkástársadalmat és meg kell értetni mindenki-vel, akinek ebben az országban szociális igénye lehet, hogy azt csak úgy lehet kielégíteni, ha önmaga is hozzájárul ennek lehetőségéhez. Csak szélhámosok, vagy ál-világmegváltók ígérhetnek olyasmit, hogy ők akkor is ki fogják elégíteni az igényeket, ha mindenki munkátlanul várja a sült galambot. A felelősséget érző, értelmes magyarnak — a legegyszerűbbnek is — tudnia kell, hogy önmaga és az egyetemes nemzet jobbsorsának kialakításához neki is több, jobb munkát kell végezni. Ebből a bővebben hullatott verejtékből, ebből a megfeszített munkából állhat csak elő olyan termelési többlet, amelyből fedezni lehet a szociális szükségleteket. A teljesítményfokozástól függ tehát, hogy épülhet-e több zöldkeresztes védőház, napközi otthon, folyhatnak-e nagyobb mértékben a föld- és házhelyjuttatások, telepítési akciók és szélesedhet-e az a szociális tevékenység, mely már eddig is lényegesen megváltoztatta a magyar társadalom arculatát.

A magyarság büszke lehet rá, hogy húsz év minden szociális eredményét a trianoni koldussors idején is saját munkája, erőfeszítései révén érte el. További fejlődés, felemelkedés azonban nincs, ha meglazul a munkafegyelem, ha henyélők és ingyenélők hallgatják az ál-apostolok hamis ígéit. Kint a mezőn, a gyárban, az építőállványon, vagy lent a bányá mélyén, mindenkinek meg kell dolgozni a szociális felemelkedésért. Legelsősorban annak, aki rá van szorulva a segítségre, aki jobb sorsot igényel magának. De ebből a közös erőfeszítésből, céltudatosan végzett többletmunkából a jobb sors, a boldogabb Magyarország születik meg!

Zrinyi Miklós mondja.

„Semmi mesterség, semmi hatalom ugyan az emberek kedvét és akaratját nem forgathatja, mint a kapitánynak okos bizató szava; az uralkodó az emberek elméjén, az csinál utat magának mások elrejtekezett szívében. És egyébiránt is az eloquentia oly bőves dicsőséggel, hogy nem úgy alávettetett a contemptsnak avagy a megvetésnek, mint a más tudományok; ő szeretteti magát félelemmel, ő félteti magát szeretéssel, annyi villanása, amennyi koronája vagyon; uralkodik mindenütt, becsülteti magát mindenkor. Ez által győzedelmek, melyek igen kétségesek voltak, vitettek véghez, ez adott szívet vitéseknek, az melyek nyulak voltak, ez a szerencse bosszúságára megbátorította a félénkeknek szívét.“

Makfalva község, mely nagyszerű Wesselényi-elemi iskolájáról és Molnár Dani néhai agyagszobrászról híres, országzászlót avatott emelkedett ünnepség keretében. A zászló alapzata egy szép kivitelű székelykapu, mely felett büszkén leng a vármegye nemes áldozatkészségéből készült lobogó. A székelykapu két oldalfalán elhelyezett hősi emléktáblák, majd a magasban félárbócon lengő országzászló egyesítik itt a népies művészetben kifejezésre jutó katonás gondolatot. Képünk az országzászlót vivő székely legények katonás menetét ábrázolja.

Védjük a termést otthon

Legutóbbi számunkban ismertettük, hogyan védjük a termést a mezőn. Most ismerjük meg azokat a feladatokat, hogy hogyan védjük a termést otthon, a szérűskertekben az esetleges légi gyújtogatás ellen.

Az a füzet, amelyet a honvédelmi minisztérium adott ki és a Légőtalmi Liga országos elnöksége sok-sok ezer példányban küldött szét az országban, részletes és rajzokkal szemléltető útbaigazítást ad a mezőgazdasági termények légőtalmáról, azért mi itt csak rövid emlékeztetőül foglaljuk össze tennivalóinkat.

Telkünkre, vagy a szérűskertbe betakarított termés ellen is repülőgépen, vagy léggömb útján ugyanazokkal a gyújtóeszközökkel támad az ellenség mint a mezőn levő termés ellen. Ezeknek a gyújtóeszközöknek, gyújtólapoknak, gyújtópermetnek, gyújtógömbnek, gyújtótojásnak, gyújtópalacknak, gyújtósáknak működését, veszedelmes tűzhatását és megsemmisítésének módjait már tudjuk, most arra a kérdésre kell megfelnünk, mi a legfontosabb tennivalónk ellenük akkor, amikor a termés már betakarítva cséplésre vár. Az első legfontosabb teendők az állandó éber tűzfigyelő- és a szigorú, komoly tűzoltószolgálat tartása. Éjjel-nappal figyelniük kell a láthatárt, hogy nem hullanak-e gyújtóeszközök, nem száll-e léggömb földjeink felé. Tűzfigyelőt kell tartani a falvakban. Felbecsülhetetlen előny az, ha egy-két kimagasló pontjain is, hogyha megjelennek az ellenséges repülőgépek vagy léggömbök, vagy gyújtóeszközök hullását észlelnénk, azonnal riasztani tudják a falut. Felbecsülhetetlen előny az, hogy-

ha a gyújtóeszközöket már akkor ártalmatlanná tudjuk tenni, mielőtt azok tüzet okoztak volna. A riasztás kürtjellel, kiáltással, nappal zászlójelzéssel vagy lovas, kerékpáros küldönccel történik.

Természetesen legelsőnek a tűzoltókészültségeket kell értesíteni — amelynek feldíllításáról külön büntetőrendelet intézkedik. A tűzoltókészültség felszereléséhez tartozik a rendes felszereléseken kívül minden ember számára egy-egy ásó vagy lapát, vizesveder, vasvilla, több tűzhorog. A készültség szállítására, a fecskendő, a vizeslajtók vontatására előfogatokat kell biztosítani, hogyha tűz támadna valahol, idővesztés nélkül munkához tudjon látni. A tűzoltást az általános tűzoltógyakorlat szerint kell végezni. A készültséget 12 óránként váltjuk.

A rendelet intézkedik arról is, hogy már az osztatok úgy legyenek rakva, hogy mentésük könnyebb legyen. A szérűskertet a község legszélső házatól 100 méterre abba az irányba kell telepíteni, amerre az uralkodó szél fúj és lombos fákkal, vizesárokkaal kell körülvenni. A kazlak hosszúsága legfeljebb 20, magassága 8, szélessége 10 méter lehet. A kazlak között megfelelő széles, legalább négy méter széles útnak kell lennie. Tűzoltófelszerelést, mint takaróponyvát, vedret, lapátot, vasvillát, tűzhorog, szikracapót, létrát és oltóvizet (bővízü kútát) tartsunk itt. A nem közös szérűskertbe, hanem a telkünkre hordott gabonaasztatok, szalmakazlak közelében is készítsük elő a tűzoltóeszközöket.

Ezeknek az intézkedéseknek a pontos megtartásával eredményesen tudunk védekezni az ellenséges légigyújtogatás ellen.

Mi hír a külpolitikában?

A német külpolitika szerencsés fogásaként most napvilágra került Sztalin egy titkos hadparancsa, melyet ez év februárjában küldött szét a főbb tábornokoknak. Ebben Sztalin a háború három szakaszát különbözteti meg. Az első szakaszt a harcászati visszavonulás jellemezte, mert a szovjet nem volt eléggé felkészülve a háborúra. A második szakasz a fascizmus kiűzése Olaszország területéről. Ha majd a szovjet hadsereg mélyen benyomul a fascizmus országaiba, s felszabadítja a rabigában görnyedő proletárokat, akkor jutunk el a háború harmadik szakaszába, a proletár világforradalomhoz. Mi tudjuk, s velünk az egész világ dolgozó, mondja a parancs, hogy tulajdonképeni feladatunk a világkapitalizmus megsemmisítése. A mostani szövetségesekkel való közös útunk azonban elválnak ott, ahol szövetségeseink útjában állanak végcélunk elérésének.

Ottava amerikai állam egyik helyiségében értekezletre ültek össze az angol és amerikai vezetők. A találkozóra Sztalint is szeretnék elhívni. Az értekezlet célja az, hogy az olaszországi események következtében előálló eseményeket behatóan megbeszéljék. Gyorsan kell dönteni és világosan meg kell szabni a követendő politika körvonalait, mondja a felvilágosító sajtóközlemény. Az angolszászoknak egymás között, valamint a szovjettel meg kell állapodniuk az olasz kérdésben, s ezenfelül az általános európai politikában. Ebből arra következtetnek, hogy az angolszászok és a szovjet között a helyzet újból kiélesedett. Egyesek szerint ebből magyarázható az is, hogy Sztalin erre az értekezletre se ment el.

Moszkvában mind sűrűbbé válik a második arcvonalnak felállítására vonatkozó követelés. Egy vörös szakszervezeti újság azt írja: már kilenc hónap telt el a casablancai találkozó óta, s a szövetségesek még mindig nem állították fel a második arcvonalat Európában. Hol maradt annak a nagyszabású hadművelési tervnek a keresztülvitele, melyet Churchill februárban az angol alsóházban bejelentett?

Törökország után Svájc nyilatkozik a menedéjog kérdésében. A Bund c. svájci lap azt írja, hogy a

svájci államszövetség legnemesebb hagyományai közé tartozik a menedéjogot nagylelkűen értelmezni. A jövőben is Svájc dolga kell, hogy legyen az arról való döntés, hogy kinek akar menedéjogot adni.

Illetékes német helyen úgy tudják, hogy Sztalin a lengyel hadosztály parancsnokát, egy ezredest, tábornokká nevezte ki. Ebből arra következtetnek, hogy a lengyel hadosztály eddigi vezetője továbbra is szovjet parancsnokság alatt marad, ami annyit jelent, hogy a szovjet-unióknak igényei vannak lengyel területekre.

A német és az új olasz külügyminiszter találkozását élénk érdeklődéssel kísérik. Illetékes körök véleménye szerint Olaszország megmarad régi politikája mellett, mivel a

német-olasz szövetségben Mussolini személye és uralma csak helyzetképet jelentett.

A Times angol lap felveti a kérdést, hogy vajon Szicília teljes megszállása milyen kihatással lesz Olaszország további politikai magatartására. Úgy véli, hogy Olaszország feladná a harcot, ha az angolszászoknak eltökélt szándéka volna az olasz félsziget meghódítása. Ezzel kapcsolatban érdemes megemlíteni, hogy mértékadó olasz politikai körökben az olasz nép békevágyával kapcsolatosan megjegyzik, hogy az olasz nép ezt a két sorsdöntő szót: feltétel nélküli megadás — nem vállalja.

Londonban nagy jelentőséget tulajdonítanak a törökországi brit nagykövet, az amerikai nagykövet és a török külügyminiszter találkozásának, mely a Márványtengeren egy hadihajón folyt le.

A háború hírei

Az elveszett hadikitüntetések pótlása. A honvédelmi miniszter rendeletileg intézkedett az elveszett hadikitüntetések pótlásáról. Az utóbbi időben ugyanis többször fordult elő, hogy egyesek elfogadható indokolás nélkül elveszett vagy megsemmisült hadikitüntetések pótlását kérik. Ezt a kérdést a honvédelmi miniszter most olyképp szabályozta, hogy az átnyújtás előtt elveszett vagy megsemmisült kitüntetéseket hivatalból pótolják. Az átnyújtás megtörténte után csak igen kivételes esetekben és kétségtelenül igazolt elvesztés, vagy megsemmisülés esetében pótolják a kitüntetést, ha beigazolódik az is, hogy az elvesztés az érdekelt önhibáján kívül történt. A már tulajdonba átadott kitüntetés megőrzése ugyanis az illető kötelessége és egyéni gondja.

A német útépítés. A németek kiépítették a Lembergől Kriwoi-Rog Dnyepropetrovskon át Sztalinóra vezető utat. Ennek az útvonalnak 1100 kilométeres szakaszát, mely megfelel a Budapest—Messina közötti távolságnak, alapépítménnyel kellett el látni. A munkálatokat a Todt-szervezet rányitotta, mintegy negyedmillió ember és 25.000 ló bevonásával.

A németek önszántukból üritették ki Orelt. A Völkischer Beobachter részletesen beszámolt Orelnek célszerűen

végrehajtott kiürítéséről. A cikk megállapítja, hogy Orelt nem foglalták el a bolsevisták amint azt a Szovjet-jelentette, hanem a német hadvezetőség teljesen önálló elhatározásból azt kiürítették, miután a város, mint az oreli híd középpontja, teljesítette katonai feladatát. Szó szerint ezután így folytatja a lap: Egészen addig, amíg a legutolsó katona is elhagyta a várost, a német rendfenntartó katonák biztosították a városban a közlekedés zavartalan lefolyását. Teherkocsik hosszú sorban, példás rendben szállították el a városból az utánpótlási és az ellátáshoz szükséges hadianyagot. Azt a hadianyagot, amit nem tudtak elszállítani, felrobbantották. A pályatestekről is felszedték a sineket. A város lakossága is elhagyta a várost csekély ingóságával, mert nem akart újból bolsevista uralom alatt élni.

Tanfolyam Amerikában a katonaság alól való kibúvásról. Newyorki jelentés szerint a rendőrség kinyomozta s letartóztatta annak a széleskörű szerveznek a vezetését, amely a katonai szolgálat alól való kibúvás céljából külön tanfolyamokon oktatta a gyakorlati módszereket a sorozóbizottságok kijátszására. Több ezer katonakötelességek sikerült így elérnie, hogy alkalmatlannak minősítsék katonai szolgálatra.

A magyarság és a nemzetiségek

A debreceni nyári egyetem keretében rendezett nemzetiségi előadás-sorozat befejezésekként dr. Pataky Tibor miniszterelnökségi államtitkár megtartotta nagyszabású záróelőadását, amelyben a magyar nemzetiségi politika alapelveit ismertette Széchenytől napjainkig. Rámutatott az államtitkár arra, hogy Széchenytől kezdve azok a nagy államférfiak, akik a nemzetiségi kérdéssel tüzetesebben foglalkoztak, lényegében azonos elveket tartottak szem előtt. Előttük is, mint napjainkban, a feladat erős magyar állam keretében harmóniát létrehozni jogos nemzetiségi kívánságok kielégítésével a magyar állam, a magyarság és az itt élő nemzetiségek között. Széchenyi, Deák, Eötvös, Tisza István, valamennyien a tényleges jogi egyenlőség elvi alapján állottak. Valamennyien az egyéni jogok biztosításával vélték a kérdést megoldhatónak. Ma is ezen az állásponton vagyunk. Az államtitkár hangoztatta ezután annak a fontosságát, hogy

határozottan szembe kell szállni azokkal, akik illojálisak a magyar állammal, a magyar hazával szemben, de azokkal szem-

ben is, akik a nemzetiségi kérdésben türelmetlenek. A magyarság a nemzetiségi kérdés helyes megoldásával igazolja a világ előtt politikai nagyságát, biztosítja a magyar állam erősségét és függetlenségét is, de ugyanakkor biztosítja a jogos nemzetiségi kívánságok érvényesítését.

Előadása végén nyomtatékkal kiemelte, hogy

a nemzetiségi kérdés megoldása terén a társadalomnak és benne különösen az értelmiségi rétegeknek nagy és fontos szerepük van.

Nagyon fontos, hogy mind a magyar, mint a nemzetiségi intelligencia felismerje a szerepét és híven teljesítse azt a kötelességét, amely a békés együttélés és együttműködés megoldása és biztosítása érdekében reá hárul.

A magyarságot és a velük együtt élő nemzetiségeket természeti és gazdasági okok egy állam keretébe utalják.

Ez az állam csak a magyar állam lehet. Sziklaszilárdan hisz ennek jövőjében.

Egy holdról 2 mázsa széna szolgáltatandó be

A m. kir. közellátásügyi miniszter úr folyó évi július hó 21-én kiadott rendeletével elrendelte, hogy minden mezőgazdasági termelő, akinél a gazda-lajstrom adatai szerint rét van feltüntetve, réti szénát köteles beszolgáltatni. Mégpedig a gazdalajstromba felvett rétterület minden kat. holdja után 2 mázsa anyaszénát vagy karjút.

A beszolgáltatási kötelesség a rét tulajdonosát, haszonélvezőjét, bérli-jét terheli még abban az esetben is, ha a réti széna betakarítása részes munkával történt.

Ha a gazdálkodónak réti szénája nem termelt, annak hiányában egészben vagy részben szántóföldi termésű szénát, továbbá alomszalmát vagy takarmánuszalmát is beszolgáltatathat. A réti széna helyett ugyanolyan mennyiségű szántóföldi termésű szénát lehet beszolgáltatni. Takarmánuszalmából másfélszer, alomszalmából pedig kétszer annyi mennyiséget, mint a réti szénából. Fennkívül a törvényhatóság első tisztviselője a ter-

melő kérelmére megengedheti, hogy a gazdálkodó, ha réti szénája nem termelt, réti széna helyett egészben vagy részben zabot szolgáltatathasson be. A gazdálkodó minden 25 q réti széna helyett 1 q zab beszolgáltatásával teljesítheti réti széna beszolgáltatási kötelességét.

A réti széna helyett beszolgáltatott szántóföldi termésű széna, takarmány- és alomszalma, valamint a zab a gazdálkodónak a megállapított beszolgáltatási kötelessége teljesítésébe nem számít be.

A törvényhatóság első tisztviselője a vm. Gazdasági Bizottság, a vm. Gazdasági Egyesület és a vm. Állattenyésztő Egyesület 1—1 kiküldöttjéből, valamint a gazdasági felügyelő részvételével alakított bizottság meghallgatása után a közellátásügyi miniszternek a földművelésügyi miniszterrel egyetértve adott előzetes utasítása alapján községenként, városonként a kat. holdankénti 2 q beszolgáltatási kötelességből, a termelési viszonyok és eredmények figyelembevételével engedményt tehet. 50 kg-nál kisebb

mennyiség az igénybevétel alól mentes, vagyis akinél a beszolgáltatandó mennyiség 50 kg-nál nem több, ezt a mennyiséget beszolgáltatni nem köteles.

A községi előjáróság a gazdalajstrom adatai alapján kimutatást készít folyó évi augusztus hó 5-éig és azt 8 napi közszemlére kiteszi.

Az igénybevett réti szénát a gazdálkodónál zár alá helyeztetnek kell tekinteni s a gazdálkodó köteles azt az átvételig megőrizni, a romlástól megóvni és szakszerűen kezelni.

Az erőtakarmányok beszolgáltatása

A hivatalos lapban megjelent rendelet kimondja, hogy a beszolgáltatási kötelesség teljesítésére szánt erőtakarmányt a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének (Budapest, V., Alkotmány-utca 29.) kell megvétele felajánlani. Ezek közé az erőtakarmányok közé számít a melasz, a szárított répaszelet, mindennemű olajpogácsa, extrahált olajpogácsa-dara és korpa.

A gazdálkodó beszolgáltatási kötelezettségének teljesítésébe azt az erőtakarmányt is be kell számítani, amelyet a termelési szerződés alapján visszakapott mennyiségből ajánl fel a Szövetkezetnek.

A beszolgáltatási kötelezettség teljesítésére csak takarmányozásra alkalmas és a kereskedelmi szokványminőségeknek megfelelő erőtakarmányt lehet felajánlani.

A Szövetkezet köteles az ország egész területén a neki vételre felajánlott erőtakarmányt a hatóságilag megállapított áron megvásárolni, átvenni és a vételárat átvételkor kifizetni.

A vételt a Szövetkezet bejegyzti a gazdálkodó gazdakönyvébe, egyidejűleg három példányban pontosan és a valóságnak megfelelően vételi jegyet állít ki, melynek első példányát a gazdálkodó nyilvántartó hatóságnak küldi meg, másodikát a gazdálkodónak adja át, a harmadik pedig a Szövetkezetnél marad. Vételi jegyet nem szabad előzetes megállapodás alkalmával kiállítani, csak akkor, ha a Szövetkezet az erőtakarmányt ténylegesen átvette.

A Szövetkezet az általa megvásárolt erőtakarmánnyal a közellátásügyi miniszter utasításai szerint rendelkezik.

HIREK

Istentiszteletek a légvédelmi készségség idején. Az egyházi főhatóságok nyomtatékosan felhívták a figyelmet a honvédelmi miniszter 164.800/eln. 35—1943. számú rendeletére, amely intézkedik a tömegforgalmat lebonyolító helyek és helyiségek forgalmának, valamint a tömegmegmozdulásoknak légvédelmi készségség ideje alatti korlátozásáról. A rendelet vonatkozik azokra a templomokra és tanintézetekre is, amelyek akár rendeltetésszerűen, vagy akárcsak alkalomadtán száznál több személy befogadására alkalmasak. A város vagy község légoltalmi vezetőjének kell a rendeletet végrehajtani. Erre a püspökök annak hozzáadásával figyelmeztetik az összes lelkészeket: legtöbb helyen a kérdést úgy oldják meg a templomokra vonatkozóan, hogy szigorú készségségi szolgálat idején nagyobb gyülekezetekben több helyen tartanak istentiszteletet s így a templomlátogató gyülekezet kisebb egyeségekre oszthatik.

Északkerdély első református árvaháza. Az erdélyi református egyházkerület egyetlen árvaháza a szászvárosi református kollégiumban nyert elhelyezést annak idején. Ez az árvaház minden tekintetben megfelelt a követelményeknek és áldott szolgálatot töltött be. Északkerdély visszacsatolása után az egyházkerület északi fele árvaház nélkül maradt. Ma már elodázhatatlanná vált annak a kérdésnek a megoldása, hogy az északkerdélyi területnek is legyen egy megfelelő árvaháza. Az egyházkerület püspöki széke július 27-én tartott ülésében elhatározta, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel megnyitja első északkerdélyi árvaházát a háromszékmezei Zágón községben. Zágón az erdélyi reformátusság és a magyarság utolsó keleti végvára. Egyelőre csak szűkebb keretek között indulhat a munka. De addig is, amíg megfelelő új és korszerű épület állhat az intézmény rendelkezésére, az egyházkerület nagy hálával fogadja a Szörcey-féle alapítványi házat és reméli, hogy már ebben az épületben is áldott mentési munka indulhat meg az árvák érdekében. Az intézet szeptember elsején nyitja meg kapuit a rászor-

uló teljes árvák részére. Az árvák gondozását egy lelkipásztor és felesége vállalták magukra, akik benn fognak lakni az árvaházban és így igyekeznek majd édesapát és édesanyját pótolni és igazi meleg családi otthont teremteni az árvák részére.

18.000 búzafajta a kiewi növénytermelőintézetben. Az elmúlt évben az ukrajnai birodalmi biztosság mezőgazdasági képviselőjének közreműködésével a világ búzafajtáiból álló értékes gyűjteményt beszállított a kiewi növénytermelőintézet rendelkezésére. Bár a beszállított búzafajták közül egy bizonyos százalék nem került hasznosításra, mindamellett ma a kiewi növénytermelő intézetben a világ kb. 65 államából több, mint 3818 búzafajta áll tudományos feldolgozás céljaira rendelkezésre. Jelenleg a világ eme búzafajtáinak gyűjteményét egy praktikus termelés céljaira alkalmas jegyzékben foglalják össze. Ez a beküldött gyűjtemény értékes kiegészítője a meglévő kiewi gyűjteménynek, amely ezáltal jelenleg 18.000 búzafajtával rendelkezik.

Tenyészkecskebehozatal Svájc-ból. Az ős folyamán előreláthatólag ismét lesz Svájból tenyészkecskebehozatal. Közlebbi részletek még nem ismeretesek, felhívjuk azonban a tenyésztők figyelmét, hogy amennyiben a fenti kecskebehozatalból részesedni kívánnak, úgy igénylésüket már most jelentsék be a Baromfi- és egyéb kisállattenyésztők országos egyesületének (Budapest, VII. Rottenbiller-utca 31), hogy annak idején részletes tájékoztatást küldhessenek címükre.

Nagymérvű tanonchiány Kolozsvárt. Erdély fővárosának közgazdasági életét különösen érdekli, hogy a kereskedelmi ágazatokban az utánpótlásra mennyire lehet számítani. Megállapították, hogy a múlt iskolai évben 117 kereskedőtanone látogatta az iskolát, akik közül 103 magyar, 3 német, 5 román és 6 zsidó volt. Ha figyelembe vesszük azt, hogy Kolozsvár város önálló kereskedőinek száma a kétezeret is meghaladja, úgy ez a tanonclétszám nagyon sívár képet mutat.

Hódolat Urmánczy Sándor emlékének. Augusztus 15-én nagy ünnepe volt Maroshévíznek: ekkor avatták fel a hősi emlékművet és az országzászlót, amelyet az ereklés országzászló nagybizottsága ajándékozott a községnek. Az ün-

nepségeken Urmánczy Nándor dr., az országzászlómozgalom megalapítója és örökös elnöke emlékének hódoltak. Mint ismeretes, Urmánczy Nándor Maroshévíz szülötte és itt is temették el. A zászlóavatóünnepséget is Urmánczy Nándor sírjánál rendezték meg. Budapestről egész sereg közéleti előkelőség vett részt az ünnepségeken, így Farczádi Sándor László dr., Budapest volt főkapitánya, László Ignác felsőházi tag, római katolikus plébános és Kiss Lajos református esperes, akik felszentelték a zászlót. Az ünnepi avatóbeszédet Csiky Gábor kormányfőtanácsos, unitárius esperes mondta. A család nevében Urmánczy János vette át a zászlót.

Dr. Jelen Gyula újabb kitüntése. Nem régen adtunk hírt arról, hogy Jelen Gyulát a pápa a Szent Szilveszter-rend lovagjává nevezte ki. Most újabb kitüntetéséről értesülünk. Ugyanis Kormányzó Urunk őt, mint a Magyar Vöröskereszt Egylet erdélyi főmegbízottját, az Egylet érdekében végzett eredményes társadalmi munkájának elismerésül a magyar vöröskereszt érdemrendjével tüntette ki. A megérdemelt újabb kitüntetéséhez őszintén gratulálunk.

ABLAK

Szent István napján múlt egy esztendeje, hogy egy fiatal élet-erős férfi, egy család szemefénye és egy nemzet reményeinek letéteményese a keleti fronton hősi halált halt. Egy esztendő az emberi fájdalmak elhalványulására nem sok ugyan, de bizonyos körülmények közt elegendő. A fájdalom azonban, ami a nemzetet egy év előtt érte, némileg csak külsőségeiben mutat enyhülést, lényegében azonban változatlan. A rá való emlékezés ünnepélyek, emlékadózások és minden más igénybevehető alkalom formájában azóta is állandóan tart, ez pedig nem arra mutat, hogy emléke halványodik, hanem arra, hogy még most is elevenen él. Ha tehát él, akkor ebben az emlékezésben benne lüktet a veszteség fájdalma is. Egy nemzet fájdalma szent. S ez a szent fájdalom megszenti az ország fennkölt Kormányzójának és családjának gyászát is, akinek számára egy valaki megmaradt a daliás katonából és szerető gyermekből: az árvaságot még nem ismerő, mosolygó ártatlan kis unoka....

Gróf Bethlen Györgyné kitüntetése

Gr. Bethlen György m. kir. titkos tanácsos, a Magyar Párt volt elvhu elnökének, ref. egyházkerületi főgondnoknak nejét, br. Jósika Paulát a pápa, a kat. egyházi ténen kifejtett áldozatos munkásságának elismeréséül a Pro Ecclesia Pontifice arany érdeméremmel kitüntette ki. A szép egyházi kitüntetést Sándor Imre püspöki helytartó személyesen nyújtotta át a grófnénak, aki egészségi állapotának megjavítása érdekében Marosfőnyöndül. Az Erdélyszerte rendkívüli népszerűségnek örvendő nagyszony kitüntetése felekezeti különbség nélküli osztatlan örömet keltett, egyebeken kívül már annál a tiszteletnél és nagyrabecsülésnél fogva is, mellyel Erdély magyarága férjét, gr. Bethlen Györgyöt ma is körülveszi. Az ezalkalomból Sándor Imre p. helytartó által a

Nap-hoz írt szép sorokból ideikthatjuk az alábbiakat:

„Ez a kitüntetés sem érdemeit, sem társadalmi állását tekintve nem ritka. Megkapják egyszerű polgári körből férfiak és nők egyaránt. Olyanok is, akiknek kevesebbet adatott tenniök. De kevesen vannak, kik az íratlan erdélyi törvény szerint oly igénytelenül hordának a főúri koronát, mint Bethlen Györgyné. Kevesen, kik a munkát oly magátólértetődőnek tartják és az elismerésre oly kevéssé néznek, mint ő. De éppen ezért meg fogja érezni azt az őszinte tiszteletet és hálát, mely kifejezésre jut a kitüntetés átnyújtásával. És érezni fogja, hogy az erdélyi katolikus női tábor szíve a hír hallatára, akár szötteben, akár díszmagyarban, egyet dobban az ő szívével.“

Augusztusi teendők a gyümölcsösben

A hullott gyümölcsöt minél gyakrabban szedjük össze, dolgozzuk fel, vagy ha erre még nem alkalmas, semmisítsük meg, mert így sok rovarkártevő hernyóját pusztítjuk el.

Gyümölcsérés előtt célszerű a fák alját felporhanyítani, hogy a leesett gyümölcs ne törjön össze, hanem sértetlen maradjon s értékesítésre alkalmas legyen.

A piaci értékesítésre szánt gyümölcsöt ne hagyjuk a fán teljesen beérni, mert az érett gyümölcs nem bírja a szállítást. Szedjük le ezeket akkor, amikor a fajtájának megfelelő nagyságát elérte és színeződését megkapta. A túlérlett gyümölcs jól használható lekvárfőzés után. A hibás gyümölcsöt gyűjtsük kádakba — pálinkafőzés céljára.

Augusztusban lehet ifjítani a csonthéjas gyümölcsfákat, mint például a szilva, cseresznye, meggy, őszibarack, kajszibarack és mandula. Ifjításnál a fa előrepedgett és emiatt már nem fejlődő, nem termő koronaágait távolítjuk el s ha a fa törzse és gyökérzete egészséges, akkor a fa új, egészséges termőképes koronát nevel az ifjítást követő 3—4 év alatt. Van

nak gyümölcsfák, melyeket a fa életében többször is meg kell ifjítani. Így pl. az őszibarackfát minden 10—12 évben új koronaágak fejlődésére kell serkenteni, mikor is 40—50 évig termőképes marad.

Ifjítással kapcsolatban kell végrehajtani a fák átojtását is. At kell ojtani azokat az életerős fákat, amelyek nem megfelelő gyümölcsöt teremnek. Az ifjított fák sok friss hajtásait ritkítsuk meg és a megfelelő irányban fejlődőteket szemezzük be azzal a fajtával, amelyet a régi helyett termeszteni akarunk. A tavasszal átojtott fák a meg nem eredt hajtásokat ugyancsak most kell szemzéssel pótolni. Az átojtásoknál ne tévesszük szem elől, hogy a csonthejasok — a szilva kivételével — tavaszi fásajtásról rossz eredményt adnak, így ezek átojtását igyekezzünk augusztusban szemzéssel végrehajtani.

Most van az ideje a dió- és gesztenyefák eltávolítandó ágai levágásának is. Most kell visszakurtítani az őszibarackfák hajtásait is. A legtöbb őszibarackfajtánál elegendő, ha a hajtásokat 12—13 levél hosszúságban hagyjuk meg, hogy a meghagyott rész tökéletesen be-

érjen s a tél viszontagságainak ellenálló legyen. Természetesen a 12—13 levél hosszúságú hajtás nem elegendő azoknál a fajtáknál, amelyek a termést a vessző közepén vagy a hegyén hozzák. A hajtások visszakurtításánál az ilyen magasantermő fajtákra külön gondunk legyen s ezeket csak a termőrügyek felett szabad visszakurtítani.

Az új gyümölcsös telepítése tudvalevőleg engedélyhez van kötve. Aki őszibarackból 400 négyszögölnél, dióból 1 kat. holdnál, egyéb gyümölcsből 800 négyszögölnél nagyobb gyümölcsöst kíván telepíteni, annak arra engedélyt kell kérni a földművelésügyi minisztertől. A kérvényeket őszil telepítés céljára augusztus 15-ig kellett a Gyümölcstermelők Országos Egyesülete útján (Budapest, Vilmos császár-út 76. sz.) felterjeszteni.

Rövid hír közli, hogy a pápa elfogadta az árpádházi Boldog Margit szenttéavatására vonatkozó javaslatot. Árpádházi Margit IV. Béla magyar király leánya, aki a Nyulak szigetén — melyet az ő nevérol neveztek el Margitszigetnek — 1254-ben Domonkos-rendi apáca lett és rendkívüli szegénységben és önsanyargatások közt élt. Meghalt 1271-ben 49 éves korában. Szenttéavatási pere már 1272-ben megindult, és csak most, 670 év elmúltával fejeződött be azzal, hogy a Kat. Egyház a szentek sorába emelte. Gárdonyi Géza gyönyörű regényt írt (Isten rabjai) szent Margitról. Az itt közölt kép Z. Hadzsy Olga festménye.

A székelyföldi villamosközpont Marosvásárhely mellett

A Székelyföld villamosítása téren a Székelyföldi Villamosművek Rt. Honty Gyula és Wein Elemér igazgatók vezetése alatt gyors iramú munkát fejt ki. A napokban kezdődött meg a Székelyudvarhely, Csikszereda, Marosvásárhely között építendő magasfeszültségű távvezeték műszaki bejárása Ormay Zoltán iparügyi miniszteri osztálytanácsos vezetésével. A műszaki bejárás mintegy 10 napig tartott és ezek befejezése után azonnal kiadják az építési engedélyeket. A villamosművek vezetősége idejében gondoskodott a magasfeszültségű távoszlopok beszerzéséről és azokat máris elhelyezték a megépítendő vezeték útvonala mellett.

Mint ismeretes, a villamosközpont gépi és kazánberendezését épp úgy, mint a villamosenergiát termelő generátorokat, transzformátorokat, kapcsolóberendezést már korábban megrendelték. A Székelyföldi Villamosművek áramfejlesztő központjának hajtóenergiája a közben feltárt földgázmezők metángáza lesz. Erthető, hogy a székelyföldi városok, melyek közelebb vagy távolabb fekszenek a földgázforrásoktól, vetelkedtek, hogy az elektromos központot az ő területükön építse fel a vállalat. Különösen Erdőszentgyörgy és Székelyudvarhely harcolt a palmáért, míg a vállalat

igazgatósága Marosvásárhelyt részesítette előnyben, már csak azért is, mert a marosvásárhelyi gyár kihasználatlanul fekvő modern épületei nagyban meggyorsították volna a centrálé működésének megkezdését, nem beszélve arról, hogy rengeteg építkezési anyagot tudtak megtakarítani. A tárgyalások azonban nem vezettek eredményre s így az igazgatóság elhatározta, hogy a villamosművet a Maros völgyének egy erre alkalmas középpontjában fogják felépíteni s kezdeti teljesítménye 8000 kilowatt lesz. Ugyancsak tárgyalásokat folytat a villamosművek igazgatósága az erdélyi városok saját kezelésben lévő villamostelepeinek átvételére vonatkozólag is, hogy a kormány szándékainak megfelelően, központosított, közös hálózatra dolgozó villamosművek egységes igazgatás alá kerüljenek és egységes tarifájukkal előmozdítsk az ugyancsak kormányprogramot képező iparosítási törekvéseket. A tárgyalások még folynak és olyan megoldást keresnek, hogy az érdekelt városok semmilyen anyagi kárt ne szenvedjenek. A cél megvalósítása érdekében azonban feltétlen kívánatos és szükséges, hogy ne apró-cseprő üzemek szolgáltatassák az elektromos energiát, hanem egy üzembiztos és felsőbb vezetés alatt álló országgrészi központ.

Resa volt perzsa sah, Perzsia volt uralkodója, akit az angolszász hatalom politikai okokból Szent Ilona szigetére száműzött, oda, ahová 128 esztendővel ezelőtt Napoleont, a franciák császárárt záratta.

ABLAK

„A hamburgi égő házak a pokolra emlékeztettek” — írja egy tudósító a legutóbbi súlyos angol-amerikai bombatámadás után. A foszforos készítményű bombák felgyújtották a lakóházakat, melyek csakugyan pokoli lánggal égtek. Már régóta tudjuk, hogy a háború kilépett abból a keretből, melynek határain túl a háborúról alkotott eddigi képzeleteink nem merészkedtek. Most már ki kell tágitani képzeleteinket és remegő szívvel kell gondolnunk arra, hogy a borzalmaknak micsoda változatával kell még megismerkednie a világnak a háború további folyamán. Ezek a katonai szempontból oktanlan támadások ha egyebet nem, de valamit napról-napra termelnek: a fokozott gyűlöletet a bombázók ellen és a megtorlásnak olyan méreteire való felkészülést, amintőt talán nem ismert még a történelem. Borzasztó volna, egyenesen kétségbeejtő, ha ez a háború csak gyűlöletet és a megtorlás utáni égő vágyat hagyna örökül a világnak. Hát lehetséges ez...?

A Szárhegyi Lenfeldolgozó szövetkezet

A Székelyföld iparosításának nagyjelentőségű eseménye van. A Szárhegyi Lenfeldolgozó Szövetkezet üzemében a gépek felszerelése közvetlenül befejezés előtt áll és augusztus 25-én teljes erővel megindul a termelés. Előbb annak az 50 vagon tavalyi rostlennek feldolgozására kerül sor, melyet 400 kat. hold területen 700 székely kiscgazda termelt. Az ideai termelési szerződések már együttesen mintegy 1100 hold rostlen vetést biztosítottak, tehát a tavalyi mennyiségnek közel háromszorosát.

A szövetkezetben résztvevő gazdák számára máris beigazolódtott, hogy a Székelyföld talaja igen alkalmas lentermelésre és még a legsoványabb más terményre alkalmatlan föld is kitűnő hozamot ad. De nagy fontossága van ennek az üzemnek a Székelyföld háziiparának fej-

lesztése szempontjából is. A székely háziipar ugyanis az üzemtől egyenletesen megfontott lenfonalat kap, ami nagyban elősegíti és minőségileg javítja a háziipar szöttek termékeit.

A szövetkezet üzletrésztőkéjében 100.000 pengőt jegyzett a Szövettség Gazdasági és Hitelszövetkezetek Központja, 100.000 pengőt a marosvásárhelyi Hangya, 50.000 pengőt az EMGE, 10.000 pengőt a szárhegyi Gazdasági Szövetkezet, míg a Földművelésügyi Minisztérium 200.000 pengő jegyzésével járult hozzá a fontos üzem megteremtéséhez.

A székelykeresztúri szövetkezeti len- és kenderfeldolgozó üzem a megszállás éveiben kezdett úttörő munkája után a szárhegyi üzem a székelyföldi gazdasági élet fellendülésében komoly tényező lesz.

EMKE POSTA

A nyári hónapok ellenére is az Emkénél tevékeny munka folyik. Erről a tevékenységről ad rövid összefoglalást az alábbi tájékoztatás.

Összefogás a közös munkában

A felszabadult magyarországi területek közművelődési egyesületei nemrégiben Budapesten közös értekezletet tartottak. A munkaközösségbe tömörült egyesületek: a Délvidéki Magyar Közművelődési Szövetség, a felvidéki Széchenyi Magyar Kulturális Egyesület, a Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület, az Északmagyarországi Közművelődési Egyesület és az Emke kiküldötteikkel mind képviseltették magukat a nagyfontosságú értekezleten, amelyen számos közös kérdést és jelentős ügyet tárgyaltak le. Elhatározták, hogy munkatervükben minél jobban igyekeznek kidimenzionálni a közös magyar szempontokat. Az értekezlet kimondotta, hogy az 5 említett magyar közművelődési egyesület vezetői szeptemberben vagy a Balaton mellett, vagy Lillafüreden néhány napos tanácskozássra ülnek össze, amikor az egymás között behatóan megátorgyalják munkamódszereiket, ismeretlik egymás előtt a munkásságukat és megállapítják azokat a közös irányelveket, amelyeket tevékenységükben érvényesíteni kívánnak.

Tábori színház — Erdélyben

A m. kir. Honvéd Tábori Színház már hetek óta Erdély helységeit járja vitéz Zitás Bertalan alezredes vezetésével és vitéz Bánky Róbert igazgatása mellett. A társulat tagjai között igen jó nevű művészek: Lányos Margit, Udvardy Tibor, Dely Ferenc, Hamvai Laci, D. Imre Klára, Oláh Ferenc stb. szerepelnek és a 20 tagú együttest 10 tagú pompás zenekar egészíti ki.

Műsorán szórakoztatja egyfelvonásosok, közöttük Nyíró József, Tamási Áron stb. rövidebb művei, szavaltatok, énekszármok, táncok stb. szerepeinek. A kitűnő együttes már igen sok helységeben megfordult és rendre fölkeresi Erdély minden megyéjét és tájékát. Szórakoztatja műsora elsősorban a hadsereg részére, továbbá a leventék számára — és ha a terem befogadóképessége megengedi, — polgári közönség részére is szolgál.

Talán szükségtelen is hangsúlyozni, hogy milyen sokra kell értékelni a hadügyi igazgatásnak azt a mindenre kiterjedő figyelmességét és körültekintését, amellyel a hadsereg tagjainak, a leventéknek és ha lehetséges, a polgári lakosoknak is gondoskodik a szórakoztatásáról, még pedig hazafias jellegű, a nemzeti öntudatot erősítő és nevelő hatású műsorral.

Úgy hisszük, hogy arra sincs nagyon szükség, miszerint az Emke-megbízottakat, Emke-tagokat és Emke-barátokat, valamint helységeink magyar népét külön nyomatékkal hívjuk fel arra, hogy a Tábori Színház a helységebe való megérkezésekor fogadják szívesen, szeretettel és lehetőségeik szerint legyenek mindenben a Tábori Színház vezetőinek és tagjainak, akik áldozatos magyar munkát végeznek, a segítségére. Ez a munka a magyar lelket építi és szépit, ezért mindenkinek szívesen kell lehetőségei szerint a munka elvégzésénél segítséget nyújtani.

Hiszük, hogy ez így is lesz. A Tábori Színház egyébként az eddigi tervek szerint fel szándékozik keresni szeptember folyamán a szétszórta élő magyarságot is, hogy ezek a sok tekintetben magukra hagyott népi csoportok is gyönyörködhesenek a Tábori Színház műsorában.

Uj EMKE-megbízottak

Emke-megbízottaknak újabban jelentkeztek Alsóörsről Solymossy Nemes Éna áll. tanítónő, aki tervbe vette az alsóörsi Emke fiókkör megalakítását, remélve, hogy a község lelkes magyarsága szeretettel fogja támogatni a munkáját.

Ugyancsak Emke-megbízottaknak jelentkezett a szolnokibokamegyei Kecsed községből Bányay Ferenc ig. tanító, aki régi lelkes Emke-munkás. Bányay igazgató egyébként közölte velünk, hogy a községben még a régebbi időkbeli származó Emke-könyvtárnak nyomai vannak és a könyvtárrang egyrésze ma is megvan, amit az igazgató úr feltárta vett és a feltárt hozzánk eljuttatta. Minthogy Kecsednek most juttattunk újabb könyvtárrangot, ezt a régivel egyesítjük és így a községben szép kis könyvtár lesz. Szintén Bányay igazgató úr közölte velünk, hogy a községben hosszú évekig működött a régebbi időben az Emke-dalárda, amelynek lobogóját a megszállás ideje alatt is kegyelettel megőrizték. Kíváncsunk volt, hogy a községben az Emke-dalárda újból életre keljen és megkezdje működését s ebben a tekintetben központi elnökségünk szívesen nyújt a kíváncsunknak megfelelően segítséget.

Hasonlóképpen a régebbi időkbeli származó Emke-könyvtár nyomairól értesültünk a kolozsmegyei Páncslesek községben, ahol most igyekszünk a községben megalakult tagozati elnökségünk közreműködése mellett ennek a könyvtárnak állapotát tisztázni, hogy azután állományt számbavéve és a lehetőségek szerint kiegészítve, szintén a művelődés szolgálatába állíthassuk.

Gyűjtjük a magyar lakodalmi szokásokat és verseketeket

Ezeket a hasábkokon egyszer már felhívtuk az Emke-megbízottak, Emke-barátok és Emke-tagok figyelmét arra, hogy milyen nagy fontossága van a régi hagyományaink megbecsülésének és a hagyomány szerű szép szokásaink gyűjtésének, ilyen jellegzetes ősi szép szokásaink a lakodalmi szokások, amelyek mellett még a temetési, a keresztelői stb. szokásainkat emelhetjük ki. A nemzet és a magyarság lelki világának értékes és jellegzetes vonásait őrzik meg és adják át az utókor számára ezek a régi, kedves és kegyetes szokások, amelyeket szeretettel kell gondoznunk és megőriznünk az utókor számára.

Az Emke újság és igen nyomatékosan hívja fel minden Emke-barát, Emke-tag, legfőképpen pedig az Emke-megbízottak figyelmét arra, hogy ezeket a régi lakodalmi népszokásokat és jellemző verseketek lehetőségei szerint gyűjtsék. Minden helységben kellene valakinek vállalnia azt a feladatot, hogy ezeket a szokásokat és verseketek, ha esetleg mai gyakorlatuk ritkán is történik meg, összegyűjtse és leírja, hogy a jövő számára megőrzést nyerjen. Különösen a lelkészek, tanítók és egyéb értelmiségiek, nyugdíjasok, főiskolások kellene a maguk helységében összeírják ezeket a régi szokásokat és verseketeket. Az Emke pályázat írását is tervezzi ebben az időben és ha a lehetősé-

gei megengedik, a beérkező anyagból egy szép és értékes kötetre válogat össze és megjelentet. Addig is, amíg a pályázat kiírása megtörténik, mindenkinek valósággal szívügyévé tesszük, hogy ezeket a régi kedves népszokásokat, de általában ki-ki saját körletében összes érdekes népszokásokat gyűjtögesse és jegyezze fel, mert az Emke nyomatékos gondot kíván viselni erre a fontos közművelődési kérdésre is.

Újabb kiszállásaink

A nyári idő ellenére is az elmúlt napokban az Emke népművelési szerelvénye számos kiszálláson vett részt. Magyar-palatkán a ref. iskola tantermében folyt le a műsorunk, amelyen Derzsi József ref. tanító vezetésével a magyar Híszkegyet adták elő. Tóth András ref. lelkész rövid bevezetőt és imát mondott, Szentmiklóssy Bálint Emke-előadó a hazasí felebarátai szeretetről adott előadást, a további műsort pedig karének, filmek, a Szózat és Rákóczi-induló alkották. Az egyházközség az iskola kibővítését és tanítólakás építését tervezi, amire nagy szükség is volna.

Vajdakamaráson a ref. iskolában volt előadás. Bevezetőt a ref. lelkész mondott, Szentmiklóssy Bálint a kommunizmus veszedelméről beszélt, továbbá a műsoron filmek, közönség és a nemzeti ima szerepeltek.

A mérai gazdanapon is megjelent az Emke szerelvénye, amely gramofonlemez lejátszásával szórakoztatta a közönséget.

Gyula községben a kultúrházban Szócs Lajos tanár, Emke-előadó a magyar öntudatról és a gyermekkálás jelentőségéről beszélt. Itt a műsort filmek és nemzeti indulók egészítették ki.

Győrővásárhelyen az állami iskolában volt előadás, amikor is Bogdán János ref. lelkész bevezetőt tartott, Kovács Pál népművelési titkár a kiszállás céljairól, Tóth Gábor népművelési titkár a magyar önértékről, Szentmiklóssy Bálint az egyházi nemzetszító hatásáról beszélt. A műsoron szerepeltek még filmek és hanglemezek.

A község most közmunkák segítségével kultúrház felépítését tervezi.

A jegenyefürdői kétszeri kiszállás alkalmával az ottani gyermeknyaralattási akciók tekintettük meg. Először Németh István ref. lelkész tartott istentiszteletet, majd vetítésképes előadás következett.

A második kiszálláskor részt vettünk a gyermeknyaralattási akció keretében rendezett háztartási tanfolyam záróvizsgáján, amelyen dr. Solyom Sándor tisztifőorvos, dr. Csizmadia Andor városi tanácsnok, Nagy Margit szociális előadó, a város népjóléti ügyosztálynak több ki-küldötte jelent meg.

A serdülő leánykák vizsgája szép sikerrel zajlott le s örömmel végignéztük felgyelmzett felvonulásukat, meghallgatni szép feleleteiket és énekszámaikat.

Az Emke népművelési szerelvénye most Bihar megyébe szállott ki előadói és szervezők köré, amely körön dr. Marcsa Dénes kir. tanfelügyelő, Kiss József debreceni kir. tanker. főigazgató, dr. Szűk Ödön postatitkár, Emke-előadó és Ungváry Sándor tanár, közműv. szakosztályi titkár vesznek részt és a körút során Bihar megye számos helységeit látogatják sorra.

Erről a kiszállásról, továbbá megyei tagozataink újabb tevékenységéről és más Emke-tevékenységről majd legközelebbi adunk részletesebb tájékoztatást. (—a)

Kik jogosultak kenyérgabona vámórlésre?

A gabonarendelet értelmében kenyérgabona vámórlására vagy vámcserélésére jogosult a mezőgazdasági ingatlan tulajdonosa, haszonélvezője, javadalmasa és haszonbérletje, valamint az, aki állandó mezőgazdasági alkalmazott, ideértve az értelmiségi alkalmazottat, továbbá a szerződés alapján foglalkoztatott orvost és állatorvost is, amennyiben járandóságát kenyérgabonában kapja, vagy nyugdíjas, vagy kegydíjas volt mezőgazdasági alkalmazott, vagy annak hátramaradtja, ha járandóságát kenyérgabonában kapja, a mezőgazdasági munkások, cséplőmunkások és pásztorok, a bércséplővállalkozó és ennek alkalmazottja, a konvenció iparos, a vámórlést végző malom tulajdonosa, haszonélvezője, vagy bérletje és ennek alkalmazottja, az Mlami, vármegyei, községi, közbirtokossági, hegyközségi alkalmazott, valamint egyházközségi alkalmazott, ha javadalmasát kenyérgabonában kapja. Akinek gazdakönyve van, illetve aki munkásigazolványt kapott, az minden további igazolás nélkül jogosult vámórlésre.

A többi felsorolt személyek vámórlési jogosultsága csak arra a kenyérgabonamennyiségre terjed ki, amelyet maguk termeltek, illetve, amit természetbeni járandóság címén megszereztek.

A vámórlásra jogosultaknak július 31-éig kellett kérni a községi elöljáróságtól a vámórlési tanúsítvány kiállítását. Az, akinek gazdakönyve van, annak gazdakönyvébe a községi elöljáróság beírja a megöröltetendő kenyérgabona mennyiségét, az őrlés határidejét és ezt a bejegyzést aláírással és pecséttel látja el. Ez a bejegyzés egyúttal vámórlési tanúsítványul szolgál.

Az a gazdálkodó, aki mezőgazdasági idénymunkásokat élelmezéssel szerződtetett, kérheti a községi elöljáróságtól a munkások élelmezéséhez szükséges kenyérgabonamennyiségre vámórlési tanúsítvány kiállítását.

Minden vámórlésre jogosítottnak tudnia kell, hogy a tanúsítványt másra átruházni nem szabad és aki azt elveszti, új tanúsítvány kiállítását nem igényelheti.

A kenyérgabona, árpa- és kukorica-beszolgáltatás szabályozása

(A 116.580/1943. K. M. sz. rendelet megj. B. K. aug. 6. 175. sz.)

1. §. Az a gazdálkodó, aki a kenyérgabona beszállításának teljes mértékben, vagy egyáltalán nem tudna eleget tenni, a zsírbeszállítási köteleesség teljesítésbe számítható termények beszállításával tehet eleget a kötelezettségnek. Hogyha a kenyérgabona helyett a zsírbeszállítási köteleesség teljesítésébe beszámítható terményt (terméket) sem tudna beszállítani és ezt igazolja, kérheti, hogy a szabadválasztású terményekkel, illetőleg termékekkel teljesítse a beszállítást. A kérés lehet írásbeli, vagy szóbeli, és a nyilvántartó hatóságnak kell tudomására hozni. Köteles azonban megjelölni azokat a szabadválasztású terményeket, amelyeket kenyérgabona, illetőleg zsír helyett kíván beszállítani és ezek búzaegység pontjának találnia kell

az eredeti kivetéssel. A kérelmet — ha a gazdálkodó a cséplést már befejezte — a rendelet megjelenésétől, különben pedig a cséplés befejezésétől számított 15 nap alatt, de legkésőbb szeptember 30-ig kell hogy előterjessze.

2. §. Ha a gazdálkodó a zsírra vonatkozó beszállítási köteleességét csak árpával, vagy kukoricával tudná teljesíteni, — de bebizonyíthatóan csak háztartása, illetőleg vetőmag, vagy abrak takarmány szükségletének rovására — kérheti, hogy árpa vagy kukorica helyett kenyérgabonát szolgáltatthasson be a megfelelő búzaegységarányban. Ha ezt sem tudná teljesíteni, úgy ebben az esetben is kérheti, hogy a szabadválasztású terményekből szolgáltatthasson be a rárótt pontarányoknak megfelelően. Az eljárás ugyanaz, mint a kenyérgabonánál, — bejelentést minden esetben szeptember 30-ig kell megtenni a nyilvántartó hatóságnál.

Egy magyarbarát angol főúr halála. Akik a nemzet- és felekezeti közti mozgalmak konferenciáin az elmúlt évtizedekben megfordultak, jól ismerték Dickinson lordot. Igazi angol úr volt. Igazság iránti szeretetével a magyarságnak is nagy szolgálatokat tett. Most érkezett hozzánk halála híre. Nagytehetségű jogász volt, erőshitű ember, sokat fáradozott a nemzeteknek az egyházak munkáján át történő közeledése érdekében. Nagyrészt az ő munkássága gyümölcseképpén jött létre a Nemzetközi Jó-Barátság Egyházi Világszövetsége. Ennek 1932-ig ő volt a titkára, majd elnöke, később tiszteletbeli elnöke lett. Sok éven át tagja volt Nagy-Britannia parlamentjének is. Az általa létrehozott mozgalom különösen a Balkánon és Kelet Európában végzett fontos munkát. Lord Dickinson egyike volt azoknak az angoloknak, akik a legjobban ismerték a kontinens népeinek a problémáit, ezért nemzetközi körökben igen nagy tekintélye volt. Különösen jól ismerte a kisebbségi kérdéseket. Szószólója volt az olyan igazi Népszövetségnek, amely az Evangéliumhoz igyekszik igazodni.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítva: 1899.

Magyarország egyedüli állami érdekeltégű, színmagyar biztosító szövetkezete.

Kartelen kívül!

A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyiképviseltek minden városban és községben.

Erdélyi Fiókgazgatóság:

Kolozsvár, Horthy-út 6. szám. — Telefon 36-85.

A közellátásügyi kormánybiztos felhívása a malmok vámkeresményei igénybevételére

Inczedy-Joksman Ödön dr., Kolozs vármegye és Kolozsvár főispánja, mint közellátási kormánybiztos a malmok vámkeresményének igénybevételére felhívást küldött a kormánybiztossága területén működő malmokhoz. Ebben a malomtulajdonosokat a közellátásügyi miniszter 313.506—1943. számú rendelete, valamint a „Hombár” gabonagyűjtési főosztályának június 10-én kelt értesítése alapján felhívta, hogy az 1942. évi termésből származó összes kukorica-vámkeresményüket vagy az erdőigazgatóság kolozsvári (Horthy-út 65.) raktárába, vagy pedig az erdőfelügyelőség bánffyhungyadi kirendeltségéhez sürgősen, de legkésőbb augusztus 25-éig szállítsa be és adja át.

A beszállított és átadott kukoricáért az erdőigazgatóság kolozsvári raktára, illetve a bánffyhungyadi erdőfelügyelőség mázsánként 23 pengő 50 fillért fizet ki és az átvett mennyiségről elismervényt ad.

A főispán a malomtulajdonosoknak tudomására hozza továbbá, hogy az 1942. évi termésből származó árpa, zab és az úgynevezett vegyes takarmánygabona vámkeresményük felett ezután fog rendelkezni, addig azt a jó gazda gondosságával megőrizni kötelesek.

A malomtulajdonosoknak szemes megtakarításukat a 111.000/1943. K. M. számú rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny ezévi június 23-iki számában) 22. §-a értelmében az itt megjelölt módon a kenyérgabonából eredő vámkeresményükkel együtt a legközelebbi kijelölt gabonakereskedőnek szintén be kell szolgáltatniuk.

A főispáni felhívás figyelmezteti a malomtulajdonosokat, hogy az 1942. évi termésből származó egész kukorica vámkeresményüket, — amit a pénzügyigazgatóság ellenőrei a helyszínen könyvek alapján megállapítottak, — ha a Hombár bizománysainak nem szolgáltatatták be, a fenti határidőig az erdőigazgatóság kolozsvári raktárába, vagy pedig a bánffyhungyadi erdőfelügyelőséghez szállítsák be, mert csak így mentesülnek a súlyos büntetés kiszabása alól.

Végül a főispán felhívta a malomtulajdonosokat, hogy a fentiek szerint elszállítandó kukorica szállításához kérjenek az illetékes községi elöljáróságtól szállítási igazolványt és az átadott kukorica mennyiségét hozzáírásban folyó hó 25-éig jelentse be.

Az erdei szénakészítés

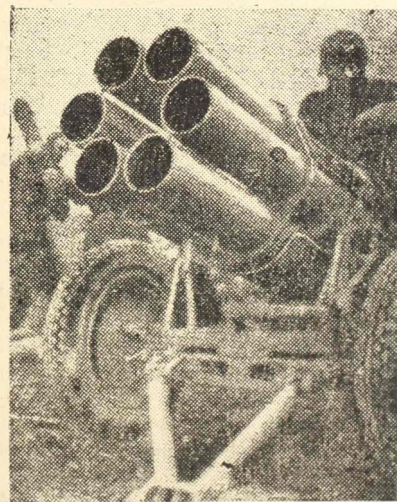
A csiki gazdának legnehezebb, de egyben leguragabb munkája és időktől kezdve az erdei szénakészítés. Ezt okozza a kaszálónak a községtől való nagy távolsága, az erdei utak rossz sága. A hegyek tetejéről leereszkedő szekérnek nem elég csak a két kerekét megkötni, hanem ezenkívül farkarót is kell tenni. Egy ember bottal a kezében az állatok előtt valóságos küzdelmet vív, nehogy a szekér elüsse. Hátról egy másik ember hol az egyik, hol a másik tengely végét nyomja, hogy a szekér fel ne forduljon, amit a rakott szekér oldalába erősített rúddal is támogatnak. Egy szekéren egyszerre 4—5 mázsánál többet nem tudnak elhozni, és ez igénybe vesz egy teljes napot, nem egyszer hajnali 2 órától este 10 óráig.

Ez évben az erdei kaszálók hozama átlag nem több, mint 2—3 mázsa, egy embernek ezt kaszálnia kell egész nap. Ezen hozamnál többet csak a völgyek fenekén, patakok mellett fekvő rónákon adnak, ilyen terület azonban aránylag igen kevés. 2 q hozammal egy mázsa szén előállítás költsége mintegy 21 P. Oly sok, aminek lehetősége csak azért van, mert a gazdák legtöbbje házilag végzi el a munkákat. Így is súlyos terhet jelent és nyomatékosan figyelmeztet, hogy a szántóföldi takarmányok termelésére nagyobb súlyt helyezünk.

Konkoly Thege Sándor földművelésügyi államtitkár háromnapos bácskai körútja

Konkoly Thege Sándor földművelésügyi államtitkár háromnapos körúton volt Bács-Bodrog vármegyében. Az államtitkár a helyszínen tájékozódott a bácskai mezőgazdaság helyzetéről, valamint a köztenyésztés szolgálatában álló apaállatok minőségéről és gondozásáról. Örömmel állapította meg, hogy a bácskai gazdák a háborús nehézségekkel eredményesen megküzdve, nagy szorgalommal gyorsan elvégezték a gabona betakarítását és cséplését. A cséplést a megye nagyrésztében már befejezték, az itt ott még hátralévő cséplési munkát néhány napon belül elvégzik és máris nagy megértéssel, gyors ütemben teljesítik a búza beszállítását. Elismeréssel állapította meg azt is, hogy az apaállatok minősége tekintetében igen nagy a haladás; az apaállatok elhelyezése,

gondozása és a megfelelő takarmányozásokról történő gondoskodás tekintetében szintén kedvező a helyzet. A bácskai gazdák egyre nagyobb érdeklődést mutatnak az állattenyésztés kérdéseiről, ezt bizonyítja a kedvezményes állami üszőakcióban való nagyarányú és élénk részvétel is. Konkoly Thege Sándor államtitkár bácskai útja alkalmával, amelynek során a vármegye nagyrésztét bejárta, számos községben alkalmat talált arra, hogy megbeszéléseket folytasson közigazgatási tényezőkkel, vezető gazdákkal és így személyes érintkezés útján is tájékozódott a bácskai gazdák problémáiról és óhajairól. Több gazdának megtekintette a szállását, valamint megsejmelte a péklai és palánkai állami birtokokat is.

Rakétavetőnek mondják ezt az újfajta löveget, amelyet a német hadsereg keleti front súlyos harcában használ. A löveg 6 csőből áll és másodpercenként 36 lövés leadására képes. Egy ilyen rakétavetőőteg hat lövegből áll.

A magyar nemzet verses története

LÁZADÁSOK

*Míg a nyomorult nép foltot foltra toldoz,
Böven élt ezalatt itt a német zsoldos,
Aki harácsolva sanyargatott végig,
S mint nádaly a testen, szipolyozott vérig.*

*Itt a német zsoldos, gögös urak amott,
Látott a szegény nép sok keserves napot,
De már nem is bírta, a pohár kicsordult,
S a meggyötört nép a nagyok ellen fordult.*

*A lázadás lángja túl a Tiszán lobban,
Karácsonyi Györgyben lobog a legjobban,
S Isten küldöttének nevezé bár magát,
Debrecen környékén szétverték a hadát.*

*Néki fejét vették, ám a lázadásra
Kedvet kapott más is túl, Szlavóniába',
Hol Tahy földesúr szörnyű zsarnoksága
Olajat öntött a lappangó parázsra.*

*Gubecz Máté volt itt a lázadás hőse,
De teljes sikerre nem vihette ő se,
Pozdorjaként sergét mihamar szétszórták,
S Gubecz, a vezér se került el sorsát.*

Kézfogás

Hajnal Jánosnak hívták. Egyébként olyan volt, mint a többiek. Akadt ugyan, aki alacsonyabb volt nála, de magasabb tűzér is volt az ütőben böven.

Vele együtt öten feküdtek a bókortövében. A géppuska mögött Bognár szakaszvezető hasalt, mintha odaragadt volna a földhöz. Szeme az alattuk füstölő völgyet figyelte. Egyik oldalán Barna Lajos tűzér, a másikon pedig Hajnal igyekezett felfedezni valamit abból, ami a köd mögött történt. De odaátrol nem halaszott semmi neszt.

Két lépéssel mögöttük egy mélyedésben két távbeszélő feküdt mozdulatlanul. Sisakjuk pereme alól kilátszott a fejükre abroncsozott fejhallgató. Az egyik Kelemen őrzővezető volt. Hajnal is a napokban kapta meg az első csillagot. Úgy feküdtek egymás előtt, hogy ha Hajnal kicsit balra fordította volna a fejét, láthatta volna Keleмент. De Hajnal nem fordult balra, mert Kelemenről azonnal Terka jutott az eszébe. Szerencsés Terkára pedig nem akart gondolni.

Szerencsés Terka egyszer megigértte neki, hogy várni fog rá és mégis Kelemen felesége lett. Azóta nem gondolt rá szívesen. Ezért nem nézett hátra, csak a tulsó domboldalt figyelte. Várta, hogy történjék valami. Mindig azt várta. Kívánta szomszajban a szovjet támadást, magában sokszor szította sorsát, amiért a tűzerekhez került. Itt nem tehetett mást, mint reggeltől-estig leste a repülőátmadást. Pedig sokszor szeretett volna belerohanni a messze előttük porzó, gomolygó lángtengerbe és a felcsanó tűzbe. Szerette volna egy viharos kőzitusában kiordítani véleményét Terkáról és mindenről, az egész világról. Szeretett volna egy ilyen rohanás után szétszórt tagokkal mozdulatlanul elterülni és nem tudni többé semmiről semmit.

Várt most is sokáig, aztán hirtelen észrevett valamit. A hegveken túl apró fekete pontok gyülekez-

tek és nőttek mind nagyobbra és nagyobbra a felhők alatt. Elfelejtett mindent, csak azokat a növekvő pontokat látta és amikor már meggyőződött róla, hogy nem tévedett, hátrakiáltott az ütőparancsnoki fi-gyelő felé:

— Repülőátmadás — kiáltotta és hogy egész világos legyen a dolog, még hozzátette:

— Jönnék a Raták!

Ilyenkor úgy érezte, mintha ő is gyalogos lenne, mintha neki is kijutna egy kevés a közelharcból, mintha ő is ott lehetne, ahol a harcok lényege történik.

A mozdulatlan-ság egyszerre még merevebb lett, csak a szívek dobogása zakatolt egyre erősebben, csak az idegek feszültek meg a szakadásig. Innen is, onnan is mind sűrűbben szólalt meg egy-egy géppuska. Most már Kelemen is lázasan jelentett a távbeszélőn:

— Repülőátmadás!

Kis idő múltán a hátsó vonalak mögöl saját vadászaink tűntek fel. Még néhány pillanat és egymás lőtávolságba értek.

Alulról nyomjelző lövedékek kúsztak fel az égre, sűrű függönyt alkotva és elzárva az utat a föld felé. Borzalmasan szép látvány volt. Az alkony akkor kezdte teregetni fekete kendőjét a hegyek fölé. Hajnal magáról megfeledkezve figyelt. Tisztán látta, amint az egyik gép megbillen. Hátraláng csapott ki belőle, de még egyensúlyban maradt és lassan hullani kezdett valami a futószerkezet alól.

— A kezelőszemélyzet — villant át Hajnal agyán és karjával jelezte Bognár szakaszvezetőnek az irányt.

A pontok már tisztán kivehetők voltak, de ernyő nem nyílt ki egyik felett sem. Egy pillanat múlva egyszerre kiáltottak fel valamennyien:

— Bombatámadás!

Már hallatszott a sivitásuk, majd egymás után három hatalmas robbanás remegtette meg a földet. Az egyik mellettük levő fa derékban reccsent ketté. A robbanás után mélységes csend borult rájuk, csak a hátuk mögöl hallott Hajnal őrzővezető gyanús hangokat. Amikor odafordult, észrevette, hogy az egyik távbeszélő megsebesült. Fel akart ugrani, hogy segítségére legyen, de amikor meglátta, hogy Kelemen érte a szilánk, megint Terka jutott eszébe. Egy pillanatra mintha káröröm villant volna át a szíven. Kísértés fogta el, hogy bosszút álljon.

Felettük újra dörögtek a gépek, zúgtak a motorok, kattogtak a fegyverek. Az előbb kigyulladt gép egyensúlyát veszítve zuhant kormányozhatatlanul a föld felé. Ahol talajt ért, hatalmas lángnyelv csapott

Az ország legrégibb szarvasbőrgyára Őz-, szarvas-,

dámvadbőröket, kezyű-, ruházati-, hűtő- és mosóbőröket, vad-disznó-, róka-, vadmacska és egyéb állati bőröket szőrmére

kikészítésre elvállal:

Mehlschmidt Gyula

ulóda:

vitéz FEJÉR ANDRÁS

Finombőrgyára — Tatatóváros

Legmagasabb napi áron veszek: Őz-, szarvas-, dámvad, vaddisznó-, farkas-, róka-, borz-, vadmacska-, vidra-, nyest-, hősörög-, görény- és KUTYABŐRÖKET — Alapítva 1780.

fel a kiszáradt tarlóból és akik benne ültek, porrá égtek és semmivé váltak.

riátamögül ismét sóhajást hallott. Egyszerre eszébe jutott Kelemen és most már gondolkodás nélkül kúszott hátra a sebesült mellé. A kötözőcsomagot két kézzel szaggatta fel és rakta gyorsan Kelemen szétlőtt mellére. A sebesültben már csak a segítségre szoruló bajtársat látta, Terka pedig, mint nagyon távoli kép, foszlott szét emlékezetében.

Kelemen felnyitotta a szemét és amint meglátta Hajnal arcát, úgy érezte, hogy az ő kötözése az orvos kezelésénél is többet ér és amikor elcsendesedett körülötte minden mozgás, tapogatva kereste meg Hajnal kezét:

— Köszönöm.

Hajnal nem felelt, csak visszaadta a szorítást, megértették egymást most már szó nélkül is.

Igy történt, hogy Hajnal János örvéző a legközelebbi szabadságon már megnyugodva és mosolyogva nézhetett Terka szemébe. *Gyulai Jankovits Ferenc*

Orosz géppuska

A géppuskák már régen beszüntették a tüzelést a szürkület miatt és a gránátvetők is leadták utolsó lövéseiket. A magaslat fái közt végigborzongott az esti szél, és a csupasz ágak egymáshoz verődtek. — Csak fújjon a szél, legalább felszárad a sár, könnyebb lesz úgy az élet. — Mondogatták a fiúk, miközben felhajtották a köpenygallért és valami kis mélyedést kerestek a szél ellen oltatul. Lassan leszállt az est, a katonák legjobb barátja és egyben legnagyobb ellensége. A figyelők fülelökké változtak, és mozdulatlan némával meredtek bele a csendbe, hogy a szél zaján keresztül is észrevegyék a közeledő ellenség csörömpölését.

Botka zászlós átadta a parancsnokságot helyettesének, és elindult hátra, hogy résztvegyen az esti tájékoztatáson. A völgy egyik háza mellett megtalálta a híradósokat. Itt kell lennie a parancsnokságnak is — gondolta, és nem is csalódott. Az ablak besötétített résén keresztül egészen gyenge kis fény villant ki. A zászlós belépett, jelentkezett és ő is odahajolt a térképábrázlat fölé, hogy együtt tanulmányozza a többi tiszttel a harc helyzetet.

— Századunk előnyomulási sávjába beleesik az erdő szélén elhelyezett orosz harcélőrs. Ez a géppuskával megerősített állás lehetetlenné, vagy legalább is igen nehézé teszi minden mozgást a domb peremén. Még az éjjel folyamán kiemeljük ezt a harcélőrsöt. Kinek a szakaszából kerül ki ez a járőr? Jelentkezést kérek! — Fejezte be Bokor főhadnagy.

Botka kicsit körülpillantott, majd pár másodperc csend után egyszerre vágta össze bokáját a második szakasz főhadnagyparancsnokával. A főhadnagy meleg tekintettel nézett a két fiatalemberre, majd így folytatta:

— Az urak gondolják meg azt is, hogy tisztíjárőrrel van szó, tehát a szakaszparancsnoknak is a járőrrel kell mennie. Ezekután melyikük tartja fenn elmentkezését?

— Parancs! — válaszolták egyszerre.

A főhadnagy elmosolyodott: örülök az urak vállalkozó kedvének. Majd a zászlós úr fogja ezt a feladatot végrehajtani, ő a fiatalabb. — Tette hozzá maverázatul. — A megbeszéléssel egyelőre végeztem. Nyujtsatok rá! — nyújtotta cigarettatárcáját.

A zászlós megszámolta a sötétben felsorakozó embereket. — Egy, kettő, három... hét. Megvannak mind. — Es amint most a vállalkozás kezdete előtt öt percet adott arra, hogy mindenki megigazítsa a szerelvényét, elgondolkozott. Milyen különös is, — gondolta — hogy a háború második évében még mindig él a virtus, a vállalkozó kedv a magyar bakában. Pedig nem lett volna csoda, ha elfásul, és mégsem. Ha a fejszólításnál felhangzik a: „Ki a legény, lassuk?” — most is van bőven jelentkező. Alig tudott választani közülük.

Előre állt az embereinek és elindultak némán a veszélyes domb pereme felé. Hangtalanul léptek, nem csörgött rajtuk semmi, mivel csak géppisztolyt és kézigránátot vittek. A sötétben csak a fehér csik látszott vagy két méterre, amit egymás sisakjára festettek hátul, hogy megismerjék egymást a sötétben. Kerülő úton, egy bozotos horhoson keresztül nyomultak előre. Összesen talán másfél kilométert kell így megtenniük, de az nehéz út lesz. Most érik el a völgyben húzódó szekérutat. Egy percre megállnak, hallgatónak.

A közelből most valami nyikordulást hallanak. A zászlós arra figyel, majd megindul a hang irányában. Pár lépéssel odébb megpillantja a zaj okát. Különös. Gazdátlan szekér áll az úton, a saroglyához kötve ló szomorkodik. Egy pillanat, és kész a terv. A járőr tovább megy, egy honvéd itt marad, és az úton ide-oda hajtja a kocsit, hogy magára irányítsa az ellenség figyelmét.

— Háromnegyed óra múlva kezdje a hajtást! — fejezi be a parancsot a zászlós, és azzal a hegyen felfelé. Most már az ellenség közelében járnak. Saját csapatának a mögöttük fekvő domb mögött, az ellenség az előttük emelkedő domb erdőszegélyén. Az út a völgyben éppen felezi a távolságot. Amint azt elhagyták, mindig csendesebben és lassabban haladnak előre. Időnként megállnak, hallgatónak. Elérik az erdőt. Most az erdő szélén tovább az ellenségig. Oldalba fogják kapni. Lehet még háromszáz méter. Nehéz izommunka az ilyen zajtalan előrejutás. Óvatosan lépnek és talpukkal előbb megtapogatják a talajt, hogy nem zörög-e valami levél vagy ág ott, ahova lépni fognak. Már csak száz méterre lehetnek. Megállnak. Némán, lélekzetviasszafojtva várnak, majd előrecsúsznak még ötven métert. Az ellenség nem mozog, és így nem lehet pontosan megállapítani, hol van. Várnak.

Most éles nyikorgás hallatszik fel a völgyből. A szekér. A járőr némán figyel. Most megmozdul tőlük vagy húsz lépésre egy bokor, és az orosz fülelő kikúszik az erdő szélére, a szekérnyikorgás irányába. Odébb egy másik, harmadik. Tehát itt az ellenséges fészek.

— Karjelemre roham, — súgja hátra a zászlós. Egy, két pillanatig még vár. A szekér nyikorog a völgyben, az oroszok mozgolódnak. Most már tiszta a kép, látia, hol az ellenség.

A sötétben felemelkedik egy kar, majd halk pissenés hallatszik...

Kézigránátok robbannak és felugat hat géppisztoly. Vad üvöltés, recsegés, ropogás, robbanások... Csend...

A hajnali szürkületben hét vidám honvéd vonul be a századhoz. Mögöttük szekér kocog, rajta orosz géppuska.

Lassan kisüt a nap, és a fiúk hátratulják a sapkát a homlokukról, hogy szabadabban ragvögjön rájuk a tavaszi áldás.

Fazakas Miklós

Külföldi tojásárak alakulása. A különféle országokban így alakultak a tojásárak a háború kitörése előtt és után. Belgiumban 1941-ben 100 darab tojás ára 110 frank volt. 1942. év első negyedében ugyan csak 100 darab ára 135 frankra emelkedett. Dániában a kiviteli ár 1940-ben 122 korona, 1941-ben 174 korona, míg 1942-ben 220 korona volt. A franciaországi tojásárak 1941. január—márciusában 135 frankban volt megállapítva, míg 1942-ben 176—182 frankig terjedtek a árak. Olaszországban 1940. év első negyedében 77.69 lira volt 100 tojás ára, majd 1941-ben 87.55-re, 1942-ben 150 lirára ugrottak fel. Hollandiában 1941. óta 105 holland forinttal változatlan az ár. 1940-ben viszont 80.66 forint volt a tojás ára. Svédország 1942. év első negyedére nem jelentett árat, viszont 1941. évi utolsó negyedében 258.67 korona, 1941. első negyedében viszont 215.83 és 1940. év hasonló időszakában pedig 154.17 korona volt a tojás ára. Németországban 1940. év első negyede óta 11.03 márkával változatlanul fennállnak a tojásárak.

ABLAK

Abból, amit a miniszterelnökségi államtitkár a hazai nemzetiiségekkel való viszonyról mondott, minden körülmények közt le kell vonnunk kötelező tanulságként azt, hogy a nemzetiségi kérdést nálunk az ezeréves hagyományokból gyökerező nemzeti szemlélet és az okos és bölcs országvezetés nemes irányelvei szerint kell kezelni. Nemesak a mindenkori kormányzatnak, de magának a társadalomnak, sőt magának az egyéneknek is. A nemzetiséggel való békés és alkotó együttélésünket nem kizárólag érzelmi elemek határozzák meg, sőt ezek talán kevésbé, de meghatározza egy történelmi és egy földrajzi adottság is. Ezt a két adottságot egyik oldalon sem tagadhatjuk, se mi, se nemzetiségeink. Persze, ezek az adottságok mindkettőre kötelezően rónak. Ránk a bölcs mérsékletet és becsületet, hátmögöttséget kizáró szándékot, rájuk pedig okos belátást és őszinte alkalmazkodást. A politikának nincs köze a békés együttéléshez, amíg valaki nem akar mindenáron politikát csinálni belőle. Mi nem akarunk. Egyszerűen azért, mert nincs szükség rá.

A liszt legvilágosabb és legsötétebb színhatára

A közellátásügyi miniszter közellátásügyi hivatala közli: A közellátásügyi miniszter a lisztjelleg megállapító bizottság meghallgatása után megállapította a kereskedelmi és vámörlessben felőrlött búza-kenyérlisztnak (malmi jelzése Eb), egységes rozslisztnak (malmi jelzése Rl), valamint a finomlisztnak (malmi jelzése Fil) legvilágosabb és legsötétebb színhatárát. A kereskedelmi, illetőleg vámörlest végző malomnak a számára megállapított legvilágosabb színhatárnál világosabb, illetőleg a legsötétebb színhatárnál sötétebb búza vagy rozs kenyérlisztet, úgyszintén finomlisztet ez év augusztus hó 16-tól kezdődően előállítani nem szabad.

Az a malom, amely a megállapított színhatártól eltérő lisztet ad ki, a 111.000/1943. K. M. sz. rendelet 34. §. (1) bekezdés 6. pont h) bekezdésébe ütköző kihágást követ el, ezenkívül vele szemben a 6120/1941. M. E. sz. rendelet 33. és 34. §-ban foglalt rendelkezések is alkalmazhatók.

A megállapított színű lisztminták az Országos m. kir. Gabona- és Lisztkísérleti Intézetnél (Budapest, II. Kisorokos-u. 15/b.) kilogrammonként 3.50 pengőért, hatóságok részére kilogrammonként 2.30 pengőért a „Kisbél Pál-utcai Kísérleti Telep letéti számla Budapest” 161.213. számú csekkszámára előzetes befizetés ellenében szerezhetők be.

Beszámítják a háromszéki jégkárosultaknak felajánlott kenyérgabonát a beszolgáltatásba

Jelentettük már, hogy az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület a háromszéki jégkárosultak javára kenyérgabonagyűjtést indított. A felajánlott mennyiségnek a beszolgáltatásba történő beszámítása azonban nem volt biztos. Az EMGE közbenjárására a közellátási kormány megengedte, hogy a *gazdáknak a jégkárosultak részére felajánlott kenyérgabonamennyiséget* is beszámítsák a kötelező beszolgáltatás mennyiségébe és így a gazdák könyvbe is bevezetik. A felajánlás egyébként az előző híradásaink folytán tudomásra hozott módon történik.

Apróságok - Adomák

Üvegzebkendő és üvegből készült harisnyák.

Az üveggyártás a legutóbbi húsz év alatt elképzelhetetlen fejlődésen ment át. Míg azelőtt kizárólag szilikátok képezték az üveggyártás alapját, ma már az úgynevezett organikus üvegek dominálnak mindenütt. A „szerves üvegek”-et hívják plexi-üvegnek s a plexi abban különbözik a szilikátüvegtől, hogy felhevítve tetszés szerinti alakban formálható s a formáláshoz semmi gépi berendezés nem kell, bárki otthon a lakásában azt csinálhatja az üvegével, amit akar. Ha a plexiüvegtáblát 100—120 fokra felhevítik, akkor az üveg olyanra válik, mint a legfinomabb gumi. Az üvegtáblák például szőnyegként összehajthatók s a már javított plexi olyan, hogy ha akarom, kivesszem keretéből az ablaküveget, fellemelegitem száz fokra, aztán összegyűröm, mint egy rongyot és — zsebre vágom.

A plexinek ezt az előnyét használja fel az ipar arra, hogy népszerűsítse az üveget. Most Párisban jelent meg az első, tiszta üvegből készült — zsebkendő és férfizokni. Lehetőfinom élénken színezett vászonnál is sokkal puhább az üvegzebkendő, amely emellett annyira olcsó, hogy a franciák milliószámra vásárolják.

Mi minden van egy hasáb fában?

Bármit veszünk a kezünkbe ezen a világon, ha alaposan megvizsgáljuk, a szenzációk és érdekességek sorát találhatjuk meg. Most egy hasáb fát ragadunk fel és íme feltárul előttünk ennek a látszólag élettelen, általában soha meg nem figyelt anyagnak halatlan érdekessége. A fát a legjobb 18 fokos hőmérsékletnél vizsgálni. Egy hasáb fa 0.0085 lóerőt képvisel, a súlya, ha két méter magasból leejtjük, 2 méterkilogramm erőt képvisel. Ha a kezünkben levő fahasábot a föld központjáig, vagyis 6365 kilométernyire ejthetnénk le, akkor az esési ereje 6.365.000 mkg., vagyis 23.6 óra lóerőt tenne ki. Ha a hasábunkat a magasba hajítjuk, 20 méterről leesve a hasáb 20 mkg. erőt fejt ki. Ha el ejtjük a hasábot, akkor 2 óralóerős energiát kapunk.

A sáskák ellen.

Teheránban nemzetközi értekezletet tartottak a sáskaveszély leküzdésére. Az értekezleten megállapították, hogy a sáskajárások, különösen a közéleti államokban, mérhetetlenül nagy kárt okoztak a legutóbbi idők-

ben is. Egyiptom déli részén például néhány óra alatt rágták le a gyönyörű termést. Külön tanács alakult a sáskák elleni küzdelem irányítására. Megállapították egyébként, hogy a veszedelem főfészke Dél-Arábiában van, innen indulnak a sáskahadak pusztító útjukra. A leghatásosabb fegyver ellenük eddig a lángszóró, ez természetesen nemcsak a sáskát, hanem a termést is elpusztítja. És nem is tudnak elegendő lángszórót beállítani a sáskák ellen, mert ezekre a készülékekre jelenleg máshol van szükség. Jó a repülőgép is, nagy eredményeket várnak attól, hogy repülőgéprajokról mérget permeteznek a sáskatömegekre. Ezzel az eszközzel is nagyjából ugyanaz a helyzet, mint a lángszóróval, másra kell. A sáskák pedig nem várnak. A pestissel és egyéb elemi csapásokkal már megküzdött az emberiség, a sáska azonban ma is jóformán zavartalanul pusztítja el egész földrészek termését, ezt a veszedelmet kifejeztették az emberek a védekezési műsorból. Sáskajárás, szegénység, árvizek, tudatlanság, szárazság és önzés mind olyan jelenségek, amelyeket egyszer alaposan el kellene intézni. Mostanában ezekre nem jutott elég idő és nyugalom. A nemzetközi sáskaellenes értekezlet a napokban azt bizonyítja, hogy talán az ősi veszedelmek is műsorra kerülnek.

A dum-dum angol gyártmány.

A dum-dum golyó nevét a hasonló nevű előindiai várostól vette, mely Kalkutta mellett fekszik. Az 1868-ban nemzetközileg eltiltott roncsoló lövedéket egy itteni angol hadfelszerelési üzem állította elő először. A dum-dum golyó abban különbözik a rendes golyótól, hogy acélköpenyének csúcsa hiányzik, úgyhogy becsapódáskor az ólom az acélköpenyt a tehetetlenségi erőnél fogva szétroncsolja és borzalmas sebeket, legtöbbször azonban még mérgezést és fertőzéseket is okoz.

Meddig fordíthatja egy ember a fejét?

Salzburgban a „Természet Házában” rendkívül érdekes módon ismergetik az emberi fej forgásának szögét a madarakéval szemben.

Mialatt ugyanis az ember a fejét legfeljebb 90 fokig fordíthatja jobbra-balra, a madarak fejforgatása a 180 fokot is eléri. Kivételt képez a bagoly, amely a fejét 270 fokig is tudja fordítani, ezt az adottságot a madarak elsősorban nagyszámú nyakcsigolyáiknak köszönhetik, amelyek 8–23 csigolyáig terjednek. Ezzel szemben az emlősök nyakcsigolyáinak száma csupán 7.

Méhek támadása több vonat ellen.

Freilassing felsőbajorországi állomáson a csomagok átrakása közben hirtelen rajzó méhesapat lepte meg a vasuti munkásokat.

A méhek ezrei keresték valószínűleg eltévedt királynőjüket és a továbbmenő vonatot Berchtesgaden irányában is elkísérték, sőt egy részük a szembejövő vonatot is ellepte. A vasuti személyzet tehetetlen volt a zümmögő csapattal szemben, melyek lassanként az útszakaszokat is felkeresték és érthető ijedelmet okoztak.

A méhek végül is kimerültek és fáradtan hullottak a földre.

Okos kifutó.

Főnök: Feladtad a levelet, amit tegnap az asztalomra hagytam?

Kifutó: Igenis, feladtam, főnök úr.

Főnök: Ember, nem láttad, hogy a borítékra nem írtam nevet, csak azt, hová küldjék a levelet?

Kifutó: Láttam biz én, főnök úr, de azt hittem, azért nem tetszett ráírni a címzettet, hogy meg ne tudjam, kinek szól a levél.

Nyári pihenő.

Egyik barát a másikhoz: Hát te nem szánsz a nyári pihenésedre néhány napot?

A másik: Dehogyan nem! Elküldöm négy hétre a Balaton mellé — a feleségemet.

Válogatás.

— Én csak olyan munkát vállalnék, ahol a kezem nem lesz piszkos.

— Akkor legjobb lesz, ha elmegy mosónőnek.

Iskolában.

Tanító: Nos, most arra a közmondásra mondjatok példát, hogy „Nem mind arany, ami fénylik.”

Zebulon: — A tanító úr nadrágja.

Minden háziasszony tudja, hogy a tyúk, csirke, liba, kacsa és egyéb baromfitoll gyűjtésével a nemzeti vagyont gyarapíthatja. A tisztán kezelt baromfitollnak jó ára van. Ha az élő liba vagy kacsa érett tollát nem tépjük le, a szél fogja letépni és széthordani. Erdélyben évente kétmillió pengő értékű toll repül szelek szárnyán a semmibe.

A Hangya Központ tollgyűjtői minden tollat készpénzzel fizetnek. Takarékoskodjunk a tollal és őrizzük meg a pusztulástól!

Minden érdeklődőnek felvilágosítást nyújt az Erdélyrészi Hangya Központ Tollértékesítő Alosztálya, Marosvásárhely.

Szerkesztői üzenetek

FIGYELMEZTETÉS!

Kérjük olvasóinkat, hogy mindenümmű előfizetési ügyben a „Magyar Nép” kiadóhivatalához, Kolozsvár, Brassai-utca 7. forduljanak. Kérjük tehát azokat az olvasóinkat is, akik az Emke felhívásai alapján kapcsolódtak be előfizetőink táborába, előfizetésükkel szintén közvetlenül kiadóhivatalunkhoz forduljanak.

Alább felsoroltaknak köszönetet mondunk a bejelentett új előfizetőkért.

T. A. Buza, Sz. J. Mezőörményes, F. F. Macskamező, Ifj. F. A. Kászonyfalva.

ELŐFIZETŐINKHEZ! Figyelmeztetjük a hátralékos előfizetőinket arra, hogy az előfizetési díjat mielőbb küldjék be kiadóhivatalunkhoz, mert az általános áremelkedések miatt szükségünk van minden pénzre. Az előfizetési díj a jelen körülmények között annyira alacsony, hogy annak beküldése valóban nem jelenthet különösebb megterhelést senkinek, amely lapunk kiadásainak fedezésére szolgál. Egyébként Háromszék megyében kiküldöttünk felkeresi a hátralékosokat, de a többi megyébe most nem mehet ki megbízott. Tehát elsősorban az utóbbiakat kérjük a hátralék postai beküldésére.

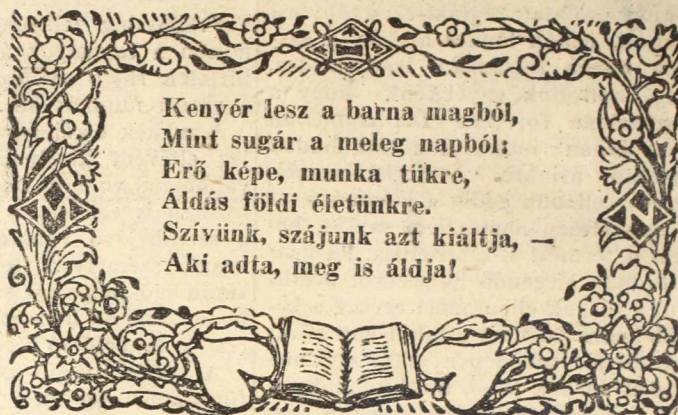
Ismételten felhívjuk olvasóink figyelmét új előfizetők bejelentésére és meggyünk győződve arról, hogy felhívásunk eredményes lesz és rövidesen számos új előfizetővel gyarapodik lapunk állománya.

A következő befolyt pénzeket nyugtázzuk: K. K. Szilágyfőkeresztúr 6, P. Z. Szamosújvár 6, B. Á. Kisbacon 6, M. A. Marosvásárhely 6.20, özv. Sz. J.-né Szászbogárd 6 (r. 1943. VII. 1-ig), B. F. Felsőrépa 6, B. J. Szatmárnémeti 6, L. A. Szilágyfőkeresztúr 6, M. F. Korond 6, B. E. Désorbó 6, B. J.-né Szárhegy 6, R. J. Bihar 3.20, T. M. Bályok 2.20, V. Á. Egrespaták 24, G. A. Hegyközszentimre 6.20, Cz. L. Hegyközszentimre 6.20 Pengő.

Szerkesztésért felel: PAP JÁNOSSY BÉLA dr.
Felelős kiadó: TOTH KÁLMÁN.

A
„Magyar Nép”-et
terjeszteni
magyar kötelesség!

BOGYATEMI KÖNYVTÁR
 KOLOZSVÁR
 György tér
 4133

Kenyér lesz a barna magból,
 Mint sugár a meleg nappól;
 Erő képe, munka tükre,
 Áldás földi életünkre.
 Szívünk, szájunk azt kiáltja, —
 Aki adta, meg is áldja!

Tanuld meg!

Termesszünk mákot!

A mák egyike legfontosabb olajnövényeinknek, de egyúttal egyike legfontosabb gyógynövényeinknek is. Kábító, fájdalomcsillapító hatását már az ókori orvosok is felismerték s ezért a mákot szeltében termesztették. Kezdetben a gyógyászatban csak az éretlen mákfejeket használták és a belőlük nyerhető be-száradt tejnedvet, az ú. n. ópiumot inkább mint bódítószert ismerték. Később azonban megkezdtek az ópiumnak a gyógyászatban való alkalmazását is.

A mák azonban mint fontos olajnövény is ismeretes. A mákmag kb. 50% gyorsan száradó zsíros olajat tartalmaz, amely olajnak technikai jelentősége is nagy. Az egész hadat viselő Európában, tehát hazánkban is, elsőrendű fontossága van az olajos növények minél nagyobb mérvű termesztésének. Európa ugyanis ellenségeinek tengeri hadműveletei által gyakorlati értelemben el van zárva a tengerentúli olajok, illetőleg olajos magvak behozatalától. Az így mutatkozó hiányt a belföldi termelés fokozásával kell kiegyenlíteni.

Végül a mákmagot emberi táplálkozásra is előnyösen és sokféle módon felhasználhatjuk.

A kipréselés után visszamaradt olajpogácsa elsőrendű erőtakarmány, de könnyen romlik s így arra kell ügyelni, hogy csakis friss állapotban használ-tassék fel.

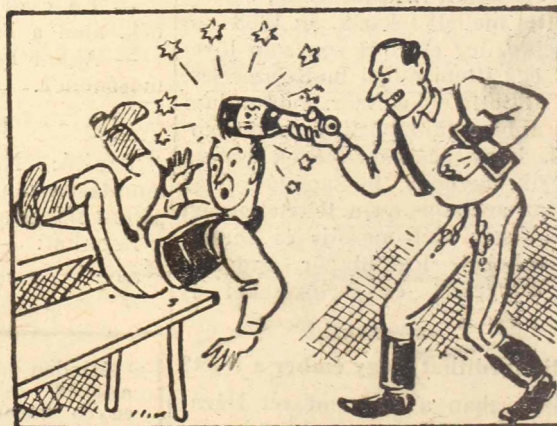
A gazdák és a beszolgáltatási kötelezettség.

Az aratás, betakarítás és cséplés befejezése után minden gazda hozzákezd az őszi szántáshoz.

A munkálatok megkezdésével kapcsolatban illetékes helyről felhívják a gazdák figyelmét arra, hogy a terménybeszolgáltatás mai rendje a jövő gazdasági évben is érvényben marad. Éppen ezért a gazdák úgy készítsék el számvetésüket és úgy osszák be

szántóföldjeiket, hogy a kataszteri tiszta jövedelem alapján kivetett búzaegységeket be tudják szolgáltatni.

Nem lehet ugyanis szó arról, hogy a beszolgáltatási köteleesség mértékét a kataszteri tiszta jövedelem helyett már most termelési kataszter alapján állapítsák meg, mert az ehhez szükséges adatok és tapasztalatok a dolog természeténél fogva még nem állhatnak rendelkezésre, minden gazda úgy kezdjen tehát hozzá az őszi munkálatokhoz, hogy szántóföldjének gondos megművelésével megkönnyítse a maga számára a beszolgáltatási köteleességek teljesítését.

Bíró: A panaszos azt állítja, hogy maga egy sörös üveggel agyba-főbe verte.

Vádlott: Bíró úr kérem, én alig kétszer-háromszor egészen gyöngén ütöttem fejbe.

Panaszos: Hazudik! Úgy ütött engem, mint a kovács a vasat.

Vádlott: Honnan tudhatná ezt kend? Hiszen az első ütésre elájult.